

90
MYSTERIUM SANCTISSIMÆ TRINITATIS.
M O N I T U M.

Ration non est assequi conjectura, cum plerique concionatores evitent habere sermonem de adorabili Trinitate ea die, qua ab Ecclesia illius celebratur Festivitas, licet hoc mysterium proculdubio maximum sit, & ceterorum principium. Conceptus, quem de hoc argumento homines imbibere, illud videlicet nimis abstractum esse, & superare mortaliū captum, fidem adstruit; majorem fructum percipi posse ex argumento morali, quod non postulat adeo sublimis Theologicæ cognitionem, neque tantam dicendi facultatem. Quamobrem alii de fide tantum generatim loquuntur, alii de perfectionibus Dei verba faciunt, quæ ne verbum quidem addant de ea, quæ omnium maxime admirabilis est, nempe de Unitate nature in Personarum multiplicitate. Alii tandem desperantes se cum fructu loqui posse de tanto mysterio, sermonem componunt suum ad Evangelium, quod Ecclesia proponit die ejusdem festivitatæ; ubi uberiores dicendi campum sibi patere putant.

Atque non est praxim hanc non ita pridem inveciam redarguere, satis enim mihi esse reor sequi instituti mei rationem, qui elegi provinciam suppeditandi materiam in omnia Religionis nostræ mysteria, quorum augustissimum, & maxime necessarium illud Trinitatis colui, & de quo Ecclesia ut fideles edocentur, semper diligentissime procuravit. Memendum est tandem, ut argumentum istud nullius petra tectur, Concionatori media insterendam esse via, catechizandi inter, atque Theologum: videlicet, ut erudire cupiens nequaquam seipsum submitat ad familiarem sermonem, neque ita attollat, ut supra audientium captum assurgat, usus sine ulla necessitate verbis scholam redolentibus, a quibus abstinere hoc in argumento ita facile non est; sed illi danda est opera, ut explicet planius, quam fieri potest quidquid fides, & revelatio nos de incomprehensibili hoc mysterio docuerunt, quod ideo potest sublimioris sensus amoris, obsequii, gratitudinis, & devotionis immittere erga Tres divinas Sanctæ Trinitatis Personas.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti Synopsi.

1. Si hominis proprium est, & non extrema immortalitatis Animarum nostrarum probatio, Religionem habere; verum quoque est dicere, Religionis proprium esse, at tollere mentem, & cor hominis, huic inspirando dignas divinitate sententias, regendo mores illius ad normam Veritatum, quæ ab illa traduntur: hæc est prærogativa christiana Religionis præ ceteris, quæ fuerunt unquam. Sed quemadmodum nostræ Religionis fundamentum est adorabile Trinitatis divinarum Personarum mysterium, hujus mysterii fides proprie Christianos facit, ejusque cognitio non in eo ad salutem necessaria. Hac in re unice immortari mens est in hujus Festivitatæ celebratæ, aditendo non quidem illud evolvere, ac vobis intelligendum proponere, quod toto Cælo mentis nostræ vires excodit; sed solum persuadere vobis duas Veritates, quæ totam sermonis hujus partitionem continent. Prima, nihil nobis ingerere posse sublimiores sensus de Deo, nisi mysterii hujus incomprehensibilitatem; quod quidem cessit in maximam laudem Religionis. Altera; nihil ad amandum, atque servandum summo huic Deo nos magis impellere, quam quod ratio fidei luminibus suffulta detegit de hoc eodem mysterio; quæ duo, sicuti sunt finis Religionis, erunt etiam hujus sermonis partitio.

Partis prima; ajo cognitionem, quam Fides nobis tribuit de hoc mysterio, quamvis consulam, & crasam, præbere nobis altiore, nobilioremque divinæ hujus Majestatis Ideam, quam quicquid concipere in hac vita possumus per omnes ratiocinationes, nihil, atque conatus humanæ mentis. Quævis enim comprehendere non valeamus quomodo subsistat in tribus Personis Deus, & ibi inveniantur apparentes quadam contrarietates, quas mens nostra explanare non potest; adeo tamen dicere hanc ipsam incomprehensibilitatem id esse, vade mysterii magnitudinem cognoscere possumus. 1. Quia si illam penetrare possemus, & si Deus, quantumvis infinitus, posset mentis nostræ captum contineri, non esset id aliquid magnum, quia captus nostræ tractus non est, neque satis profunda illius penetratio; sed sic creata omnia, omneque beatus Spiritus simul conjunctos illud assequi non posse; hoc sane mihi adstruit cognitionem nobiliorem, atque præstantiorem, & ad veritatem hanc intelligendam, & in lucem afferendam nihil requiritur præterquam quod rite exponere, cum fidem, tum rationem innoxiam revelationi, quæ nobis facta fuit. Plures id genus expositiones occurrunt in paragraphis 7. & 6. unde inferri poterit, incomprehensibilitatem hujus mysterii nobis adstruere nobiliorem Dei, quem adoramus, conceptum.

2. Gloriam Dei esse, recognosci ex creaturis suis per confessionem infirmitatis suæ; quia hoc idem est, ac fateri tantum fulgorem Majestatis se subsistere non posse, & hoc mysterium, quod interiorem illius gloriam constituit, probare exteriorum per cognitionem, quam nobis tradit, licet imperfectissimam, cui nihil potest comparari; quod facile probatur per comparationem populorum, qui ignoraverunt mysterium hoc adorabile, & nihilominus judicaverunt opus esse Religione quadam, ad præstandum cultum Divinitati, quam venerabantur. Etenim quot errores, & quot insanæ opiniones cordatissimorum etiam vitiorum circa Divinitatem inveniantur in tractatus hujus decursu?

Igitur si gloria consistit in perspicua cognitione meriti, & magnitudinis alicujus; quam gloriam haurire poterat Deus ex cognitione adeo abjecta, & falsa Majestatis Dei, & divinarum illius perfectionum? Sed post hujus mysterii revelationem, tunc homines veram habere ideam magnitudinis Dei, cujus veram tribuere gloriam; gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, &c.

3. Demum Religionis gloria est habere mysteria supra ipsam rationem posita, & omnimodam mentis nostræ submissionem flagitantia; & admirabilis est divinæ Sapientie Providentia, quæ homines salvare voluit, illos vocare ad cognitionem veritatis, fide potius, quam ratione, quia non omnes pares sunt argumentationibus acutis, sed omnes pares sunt credendis mysteriis, & his etiam, quæ sublimiora sunt, Gratia, subditio, Ita sicuti Sapientiores ubi sequuti sunt sola rationis suæ luminibus, erraverunt; & evaserunt in cogitationibus suis, Apostolo teste, Deus opera præitum duxit rationem aliam sequi, quæ est: homines petrihere præsertim per hujus mysterii fidem, quæ illos credere cogit ea quæ rationem ipsorum superant, & quæ rationi eadem videntur in speciem advertari.

Partis altera: Quemadmodum non sumus aliquando futuri beati, nisi per visionem trium adorabilium Trinitatis Personarum; ita in hac vita Sancti non erimus, nisi per earum amorem. Hic autem vobis ostendimus sum, hanc eandem Majestatem complecti plures, & urgentiores hujus amoris causas, quandoquidem 1. Nihil nobis melius ostendit, quemadmodum Deus prior nos dilexerit; quippe creavit nos ad imaginem suam, & videntur Tres divinæ Personæ voluisse in nobis imprimere aperiissima lineamenta similitudinis earum in Natura, & Gratia. 2. Nihil melius testata facere ea, quæ ab illo recepimus beneficia, & quæ a singulis Personis peculiariter accepimus. 3. Nihil melius detegere nobis suavissimam amabilitatem, divinæque Dei Perfectiones, quam mysterii hujus revelationem.

Ut cum utilitatem sermonem habeamus de sacrosanctæ Trinitatis mysterio, & ipse, quod fieri potest, ad morum nostrorum adificationem referatur: en tres propositiones, quæ Sermonis hujus argumentum, & partitionem constituent.

1. Dico: Professionem, quam in Christiana Religione elicimus credendi in uno tantum Deo Trinitatem Personarum, actum esse Deo gloriosissimum, quem Fides nostra valeat producere; Propositio prima.

2. Dico: esse fundamentum solidissimum spei nostræ; secunda propositio.

3. Denique dico: esse vinculum caritatis, quod invicem regnare debet inter homines, præcipue vero inter fideles; propositio tertia. Prima vobis ostendit quid faciamus pro Deo contentes adorabiles Trinitatis mysterium. Secunda, quid faciamus pro nobismetipsis; & tertia quod vicissim alteris facere debeamus. Credere Deum unum in Personis tribus, maximum est Fidei obsequium, quod Deo præstare possit creatura; hæc erit pars prima. Credere Deum in tribus Personis, maximum est confidendi argumentum, quam creatura habere possit in Deo; hæc erit altera. Credere Deum in tribus Personis, est habere ob oculos validissimam causam, & præstantissimum Prototypum caritatis, quæ nos omnes in Deo, & secundum Deum conjungere debet; hæc tertia. Hæc omnia moralia sunt, & attentionem vestram expofcunt. *Expositio hæc est Trinitatis Sacramentum in prima parte mysterii.*

Deus,

III. Deus, qui nobis mentem largitus est ad eum cognoscendum, & lumina ad querendum, in sanctis Scripturis nos docet: se velle queri in cordis simplicitate: in simplicitate cordis querite illum: (Sap. 1.) Et qui voluerit penetrare divinæ Majestatis secreta, oppressum iri pondere gloriæ ipsius: qui scrutator est majestatis, opprimetur a gloria. (Prov. 25.) Placeat nobis igitur offerre Deo hoc in sermone tria adorabiles Personarum divinarum Trinitati obsequia.

Primum est humiliare mentem nostram sub magnitudine, & obscuritate impenetrabilis hujus mysterii.

Secundum applicare voluntatem nostram illis, quæ in hoc mysterio nobis sunt benefica, & amabilia.

Tertium sanctificare Animam nostram, exprimendo in nobismetipsis, & imitando divinam hoc mysterium. *P. Textus in Tomo Mysteriorum.*

IV. Sicuti per hoc mysterium Christiani sumus, duo omnino requiruntur ad obviam veri Christiani officia; videlicet, bene credere, & bene vivere; quorum alterum si desit, Christianus, qui rationis cit compos, nunquam perveniet ad bonum supremum, quod nobis Christiana Religio promittit: in mysterio autem adorabilis Trinitatis, continentur hæc duo essentialia munera Christianismi.

Primum, hoc mysterium, quemadmodum illud exponit Ecclesia, & quomodo a nobis intelligendum est, redigitur ad credendum 1. Unum esse Deum, & fidem, atque rationem docere nos, quam ideam, & sensum habere debeamus de illius Jussu, potentia, providentia, & aliis, quæ continentur in plurimis articulis Fidei nostræ. 2. Deum hunc unicum in essentia subsistere in tribus Personis, quarum una non est alia; & quamvis tres indivise conferant, primum quidem ad Sanctitatem nostram, deinde vero ad æternam Beatitude, scimus tamen, per appropriationem, creationem Patri, Redemptionem Filio, & Spiritui Sancto Sanctificationem acceptam esse referendam, & mox id, quod Fides nos docet de Verbi Incarnatione, & salutis adminiculis, quæ Filii merita, ut Spiritus Sancti Gratia nobis procurant. Ita mysterium hoc, quod ceterorum fundamentum est, continet, veluti in compendium, vel potius eminenter complectitur quidquid homini Christiano credendum est.

2. Est exemplar eorum, quæ nobis credenda sunt, & rationis, quæ vivendum nobis est, ut sumus veri Christiani. Ut hæc de re nobis sit persuasum, meminisse debeamus; Myfterium, quod colimus, complecti duo illa, quæ diximus esse præcipua objecta Fidei, & adorationum nostrarum, videlicet, Unitatem Essentie Dei, & Personarum Trinitatem. Hoc posito, duo quoque sunt, quæ debent esse argumentum imitationum nostrarum, & normam eorum, quæ nobis facienda sunt, ut sumus veri Christiani.

1. Imitari debemus adorabilem hanc Unitatem per Christianæ caritatis unionem, hoc enim Salvator occupavit, & enixe petit a Patre suo, ut fideles inter se unum sint, quemadmodum nos unum sumus. 2. Caritatem nostram perficere debemus imitantes secundam hanc communicationem, quæ inter Personas divinas invenitur; nempe, quemadmodum Pater communicat Filio naturam suam, & quidquid habet, & quidquid est, una excepta Paternitate, quæ est incommunicabilis, & quomodo Pater, & Filius communicant quidquid perfectionum in ipsis est, & quæ possunt communicari; similiter verus Christianus communicare debet fratribus suis liberali caritate ea bona, quæ a Deo recepit, etiam eadem in illos effundens.

V. Revelavit nobis Deus Myfterium Augustissimæ Trinitatis in divinis Personis triplici de causa; Primum, ut nobis aperiret hoc ipsum Myfterium, quod incognitum, & ignoratum fuerat, quasi univèrse in toto orbe terrarum. 2. Ut nobis ostenderet beneficia, quæ inde recepimus. 3. Ut significaret perfectiones, quas in se possidet Trinitas. Aperuit nobis hujus mysterii veritatem, ut illud credere teneremur; ostendit nobis beneficia, quibus cumulati sumus, ut illi gratias ageremus; significavit tandem perfectiones, quas in se continet, ut easdem imitaremur: ex tribus his causis triplicem elicimus ad doctrinam nostram, propositionem. 1. Revelavit nobis hujus mysterii veritatem; ideoque Fidem nostram, nostramque mentem illi sacrificare tenemur.

2. Aperuit nobis beneficia, quæ recepimus; ideoque debemus illi memoriam nostræ, & jugium gratiarum nostrarum sacrificium.

3. Expofuit nobis perfectiones suas, tamquam objectum imitationis nostræ; ideoque suum debet imperium exercere in cor, & voluntatem nostram: quæ tres sunt partes sermonis. *Ex Bironi Sermone 2. de hoc mysterio.*

VI. Bisariam respicere possumus hoc Sanctissimæ Trinitatis Myfterium, vel tamquam Myfterium tenebrarum, & caliginis; quia Scriptura illud nobis revelans simul etiam celat, tamquam impenetrabile, ac toto Cælo mentium nostrarum captum excedens; vel tamquam Myfterium splendoris, ac lucis; quia facta nobis revelatio palam ostendit divitias Bonitatis, & Amoris Dei erga homines;

sed ex hoc obscuritatis, ac lucis Myfterio duplex insigne bonum recipimus.

1. Per illius obscuritatem, magnitudinem ejus intelligamus, in eo quod mentes nostras excedit, quemadmodum verus quidem Christianus auctor loquens de Philosophis, qui cognoscere voluerunt Dei naturam per lumen Rationis, dixit, illos nunquam habuisse nobiliorem Dei cognitionem, nisi cum omnem abjecerent spem illius cognoscendi: Majestatem Dei intelligendi desperatione senserunt. (Minutius Felix in Oratione.)

2. Per illius fulgorem, ac lumina, quæ hæc Majestas in Mundum protulit, illuminans nos nova hæc cognitione, ostendit nobis suam erga nos Bonitatem: quorum alterum spiritus nostri submissionem, alterum cordium nostrorum positæ gratitudinem. *Idem in Sermonum primam in hoc mysterio.*

Myfterium, quod recolit Ecclesia in hac festivitæ, Myfterium adeo sublime, ac impenetrabile ab hominibus cognosci non potuit, vel in lege Nature, vel in lege scripta, vel si cognitus fuit nonnullis ex sanctorum Patriarcharum, vel Prophetarum numero, hoc accidit in figuris, & obscure adeo, ut non desit dubitandi locus, utrum illud ipsi intellexerint. Secretum hoc reservatum fuit legi Gratia pro Populo dilecto, & pro filiis fœderis novi, ita ut de hoc divino Myfterio dici possit, quod sanctus Paulus dixit de Incarnatione: Sacramentum quod absconditum fuit a sæculo, & a Generationibus; nunc autem manifestum est Sanctis. Ubi invenio, Deum ita amasse Christianos, ut nobis revelaverit, quod ipsi per nos assequi non possumus, cum tota mentis nostræ perspicacia, & acumine. Nunquam attigimus Trinitatis cognitionem, nisi Deus ipse os aperuisset ad eam nobis tradendam, & non potuissimus unquam credere, nisi ille explanasset sentium suum verbis ita perspicuis; quapropter vobis ostendere fert animus,

1. Magni hujus Myfterii veritatem esse profus incomprehensibilem.

2. Esse nihilominus indubitabilem: scilicet, nihil hoc rationi obscurius, nihil tamen hoc fidei evidentius esse. Verbo, claudendos esse oculos, ut credatur; hoc punctum erit primum, & nosmet excandans, ut credamus; quod erit alterum. *P. de la Colombe sermo 1. sermone pro die Trinitatis.*

Duplex tantum genus est luminum, quorum opus cognoscere possumus Sanctæ Trinitatis Myfterium adorabile; lumen Fidei, & lumen gloriæ. Velle, sanctus Bernardus ait, magnum hoc Myfterium cognoscere lumine rationis, vana curiositas est. Illud cognoscere lumine Fidei, ut in hac vita amemus, & adoremus illum, magna securitas est. Sed postquam illum in hac vita amaverimus, & adoraverimus; intueri in altera, summa felicitas est. Relinquamus ergo primam rationis cognitionem, & immoremur in reliquis duabus, ac ex illis duas sermonis partes constituamus.

1. Cognitionem Myfterii Trinitatis per Fidem lumen æque utilem esse, ac tutam; hoc punctum erit primum.

2. Cognitionem in Cælo per lumen gloriæ quæ beatam esse, ac perspicuam: hoc erit alterum. *Pater Chausseus in sermonibus de Myfterio.*

1. Admiti volo ostendere in priori sermonis hujus parte magnitudinem Myfterii, quod hodie recolimus, & quam perfectionem Dei ideam nobis tribuat Scriptura.

2. In altera videbimus cultum, quem debemus Deo, & quomodo sit a nobis adorandum. *Libro cui titulus, sermones asseritici; sermone pro die S. Trinitatis.*

Opus est, ut principium, & fundamentum veræ Religionis duas habeat sibi essentielles qualitates; oportet, ut hinc quidem sublimem nobis adstruat ideam magnitudinis Dei; inde vero perfecte cognoscendam præbet hominis infirmitatem, ut aliquid nobis communicet de Creatoris quidem potestate, de Creaturæ vero infirmitate; quæ duæ qualitates perfecte continentur in Trinitatis Myfterio, quam tamquam primum Fidei nostræ objectum veneramus.

1. Nihil nobis tribuit sublimiorem Deum conceptum, quam cognoscere ipsum infinitis spatiis omnes cogitationes nostras excedere.

2. Nihil nobis tribuit humiliorem conceptum hominis, cuius mens adeo a rectis limitibus continetur, ut ne ipsum quidem cognoscat, neque mississimam partem earum rerum, quæ sunt circa ipsum, & cui nihilominus tanta inest temeritas, ut velit Divinitatis abyssum perfructari, quæ causa est maximorum errorum, qui palam ostendunt, quam per se sine fidei subditio sit infirmum. *Specimina Sermonum pro Dominica per annum.*

In nostra Religione nullum est Myfterium majus, sublimius, & divina Majestate dignius sanctissimæ Trinitatis Myfterio.

1. Quia nullum est, quod tribuat nobis altiore conceptum, ac majorem illius Dei cognitionem, quem adorant Christiani.

2. Quia hoc Myfterium ipse Deus in lege Gratia nobis revelavit.

3. Quia Myfterium hoc nos, & homines fecit, & christianos. *Sermo manuscriptus Patris Stephani Chamillard.*

1. In

Quomodo & in quo honorare debeamus Sanctam Trinitatem eius imaginem gerimus.

Inspecite, & fac secundum exemplar, quod tibi monstratum est. Exod. 25. Videat Ecclesia quotannis exhibere nobis Trinitatis Myfterium, ut illius Ideam, & quamdam veluti Imaginem exprimat in moribus nostris, perfectiones illius imitando. Ne mirentur hosterna luce a me proponi vobis imitandum Trinitatis Myfterium, quandoquidem ad similitudinem illius creati sumus, ejusque Imaginem deferimus in tribus Anima nostre facultatibus. Sed hæc Imago inchoata est tantum; perficienda, & absolvenda est juxta eundem Prototypum, imitando relativa singularum Trinitatis Personarum Attributiona. Ut imitemur actionem Patris immanentem, Christianum elicere debet actus Fidei, quæ est participatio luminis Verbi, & recipere oracula, quæ declarat nobis extra se. Cum Verbum producat Spiritum Sanctum una cum Patre suo per eandem Voluntatis ipsorum actionem, Christianus conjungere debet suam cum Jesu voluntatem, & elicere actus caritatis, & amoris Dei. Ad imitandum Spiritum Sanctum, amare debet proximum suum, tamquam Imaginem Dei. Hæc ratio est efformandi Sanctam Trinitatem in nostris Animabus.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum hujus argumenti.

Vere aliquid de Deo cognoscimus, cum ipsum comprehendere non possumus. Sanctus Augustinus de verb. Apotol. Incomprehensibilis, Ineffabilis, Incomprehensibilis Deus. Idem ibidem.

Est aliquid in Trinitate ineffabile, quod verbis exponi non potest; ut, & numerus sit, & numerus non sit. Idem tract. 3. in Joannem.

Deus ubique secretus est, ubique publicus; quem non licet, ne est, cognoscere, & quem nemo permittitur ignorare. Idem in Psalm. 74.

Tunc vero tantum Deum cognoscimus, cum illum cognosci non posse sentimus. Idem.

Trinitas divinarum Personarum est summum Bonum, quod purissimè mentalibus cernitur. Idem lib. 2. de Trinit. cap. 2. Trinitatis Vestigia in Anima sunt. Idem lib. 11. de Civit. Dei.

Semper æterni Patris, & semper nascitur Filii. Idem Epist. 174.

Patris non est Unus, sed unum cum Filio. Idem de Fide Symb.

Filii Dei Nativitas in divinis comparationem nullam admittit. Idem serm. de Verbis Domini.

Non pertinet ad aliquid errare, non laboriosius aliquid queritur, nec fructuosius aliquid invenitur, quam Unitas Trinitatis, & Trinitas Unitatis. Idem lib. 1. de Trinit.

Trinitatis verba conficta, est ignorantia scientiæ. Sanctus Hieronymus.

Peccandum est, ut reuelatur (hoc Myfterium), aut expectandum, ut videatur. S. Athanasius.

Discimus in Baptismo Myfterium Trinitatis. Idem.

Perfeda Dei ignoratio, vera cognitio est; quia ipse supra omnia mentes, & substantiam noscitur. S. Dionysius Epist. 2.

In Anima est Trinitas, quæ ad Imaginem summe Trinitatis condita est. S. Ambrosius de dignit. condit. hom. cap. 2.

Quisque venerandam in seipso Sanctam Trinitatis Imaginem agnoscat, honoraque similitudinis divina, ad quam creatus est, nobilitate morum habere conseruat. Idem ibidem.

Crædite mihi iustum est, (Myfterium Trinitatis) non discere permissum est. Idem de Fide ad Gratianum Augustum.

Est plenitudo Divinitatis in Patre, est plenitudo Divinitatis in Filio, sed una Divinitas, ubi nec substantia, nec voluntatis ulla est differentia. Idem, ibidem.

Quid curiosus queris investigare, quod tibi non expedit scire, nec cognoscere datur. Idem lib. 1. de interpell. cap. 9.

Non licee tibi curiosus investigare, quæ in Terris geruntur, & curiosus queris quid supra Cælum agatur? Idem ibidem.

Discite hymnum Seraphim ter dicendo, Sanctus, Sanctus, Sanctus, manifestat unam, & æqualem gloriam Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. S. Chrysostom. serm. de Trinit. tom. 5.

Considerare scire quid substantia Deus sit, postrema esse insania iudicio. Idem Homil. de incomprehensibili Dei Natura.

Trinitas exactissime unica est. Idem super Epist. ad Rom.

Unus est Deus; neque enim illa sublimitas potest habere contentem, cum sola teneat omnem potentiam. Idem in sermone quod idola non sunt Dei.

Loqui Dei, est Verbum genuisse. S. Gregorius in moralibus.

Aperite tunc (in Cælo) videmus quomodo & Unum & indivisibilem tria sunt, & indivisibilem tria Unum. Idem ibidem.

Inquirere de Trinitate, peruersa curiositas est; credere, & tenere, sicut Sancta Trinitas, fides, & securitas; videre autem, sicut in separatis sermonibus. Sanctus Bernardus in separatis sermonibus.

Patre, & Filio cognitis, cognoscatur utriusque Bonitas, quæ est Spiritus Sanctus. Idem serm. 8. in Cant.

O beata Trinitas ad te mea misera Trinitas suspirat. Idem, serm. 12. in Cant.

Quid prodest tibi alia de Bonitate disputare, si careas humilitate, unde displicet Trinitati? Lib. de imit. Christi cap. 1.

Deum, vis magnitudinis, & novum hominibus obicit, & ignotum. Tertull. Apolog. cap. 17.

Nobis suscipit scire de Trinitate, quod Dominus ipse exponere dignatus est. August. serm. 1. de Trinitate.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex locis Theologicis bauriri possit in hoc argumento.

Sanctissima Trinitatis cultus est Christianismi caracter, quo ab Ethnicis, & Judæis feceruntur: ab Ethnicis quidem, quia illi Deos plures venerantur; a Judæis vero, quia adorant Unum Deum; quin Trinitatem agnoscat; sed Christianus proficitur se unum adorare Deum in tribus Personis, per gratiam particularem, quæ novæ legis est propria. Lex enim Vetus, quæ lex servorum erat, inveniens spiritus nimium crassos, & nimium in Idololatriam proclives, adhiberet peculiariter in illis Dei unitatem imprimere, quin distinctum Personarum Trinitatem illos doceret; sed post Verbi Incarnationem, lex nova, quæ lex est amoris, propria filiorum Dei, quæ amplius hoc cælar Myfterium. Hoc primum est documentum, quod tradit recipientibus se, illos erudiens, ut se Crucis signo notent in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; ut innotescat, notionem, quam tradit illis de Trinitate adorabili, fructum esse meritorum, & passionum Jesu Christi, quæ notio illis esse debet jucunda, & gloriosa, quia hæc facit eos Sanctos in terra, & in Cælo beatos.

Adorabilis hujus Myfterii Veritas, Veritas est solum de Fide, & ad solum Christianam pertinet Religionem, quæ Sinagoga explicite revelata non fuit: & in plenitudine temporum Unigenitus prodiens de Sinu Patris Æterni venit, ut edoceret nos de eo, quod fit in intimis divinitatis penetrabilibus; Unigenitus Filius, qui est in Sinu Patris, nobis enarravit. (Joann. 1.) Hic est Homo, & Deus, qui visibiliter post Resurrectionem apparet, antequam in Cælum ascenderet, & mitteret Apostolos suos ad prædicandum, imperavit illis, ut baptizarent Populos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Credamus ergo, quia Jesus Christus Prima, & immutabilis Veritas hæc dixit. Recipiamus hæc fidem probatam certissimis argumentis, quibus utitur Deus confirmaturus verbum suum, credentes illam conjunctam esse cum hac perpetuata, quæ illi tradit consensus omnium Populorum, qui ultra sexdecim secula habiti fuerunt Orthodoxi, & qui servaverunt illam tot Martyris victicem in tot præliis (acceptis contra hereticos, qui illam ausi sunt impugare.

Quamvis nil tantum sit, nec tam inaccessibile, quam Trinitas; duobus tamen verbis explicatur; Deus est Unus in tribus Personis, scilicet una tantum Divinitas, & in hac unica Divinitate Personæ tres, quæ nequaquam efficiunt tres diversos Deos, sed unam, & eundem Deum; unum Sapientem, unum Potentem, & ita de ceteris; nam extra Personarum distinctioem, omnia in Deo unum sunt. Quidquid docuerunt Apostoli, quidquid Apostoli statuerunt, quidquid Patres hoc de argumento dixerunt, ad id unum redigunt; Unum esse Deum in tribus Personis. Sed paucis his verbis plurima continentur; continentur enim tria perfectionum genera, quæ Theologia deprehendit in Deo, quarum prioribus tribus omnibus Personis generatim conveniunt; cuiusmodi sunt, Sapientia, Fortitudo, Bonitas, Justitia, & perfectiones omnes, quæ nobis perspicue sunt, quia sunt attributa essentialia supremæ Dei Majestatis. Secundæ propriæ sunt singularum Personarum: Proprietates enim est Patris esse Principium Filii, & Spiritus Sancti, quorum alter ab illo nascitur, & alter procedit; ipso nullam habente Principium. Quamobrem illum Patres appellatæ cuilibet Entis Originem, Principium totius Sanctitatis, & Divinitatis ipsius. Pariter Filii proprietates est esse Verbum, videlicet, cogitationem, & Verbum Patris sui; cumque duæ hæc divine Personæ amore infinito, & ab Æternitate se diligant, proprietates Spiritus Sancti est, esse Amorem essentialentem, ac terminum interiorum Divinitatis operationum. Tertiæ perfectiones Personis tribuuntur propter rationes, quas habent ad proprietates, quibus distinguuntur; sed non ideo esse cessant essentielles Divinitati; sunt enim illi communes. Ita Potentia Patri, Sapientia Filio, Bonitas Spiritui Sancto tribuuntur; & Ecclesia in Officio, non secus ac Patres in scriptis suis attribuerunt singulis Personis peculiare perfectiones, & operationes, quæ si ad trinitatem revocantur, tribus omnibus conveniunt.

Primus Fidei nostre articulus docet unum esse Deum; Deum unum esse in Essentia, & plures Deos haberi non posse;

Cultus divinitatis est caracter, qui distinguunt Christiani Religionem a Jæuitis, & Gentilibus.

Myfterium Sanctæ Trinitatis est mera fides Myfterium a J. C. reuelatum.

Quid intelleximus per Sanctam Trinitatis Myfterium.

Omnia sunt communia in tribus Personis Trinitatis; præter personales proprietates.

Quid in hoc argumento nos credere oportet: Fides.

posse; hinc sequitur unum esse Creatorem, unum Dominum, unum primum Principium, unum novissimum finem rerum omnium, & fundamentali hinc Veritati imponentur præcipua legis præcepta. (S. Thomas 1. p. q. 11. art. 3.) Primum enim non ambigimus, quominus Deus sit Bonum Supremum, & Infinitum, continens quidquid boni est, & possidem excogitabiles omnes perfectiones, quin ne una quidem in illis deficiat; si vel una tantum deesset illi, hic imperfectus esset Deus, ita ut per consequens deberet ab altero mutuari, quod per se non haberet. Necessè igitur est, Unum esse Deum; si enim plures essent, aliquis eorum non esset perfectus, quia perfectiones alterius non essent in altero; atque ita Divinitatem inter se partirentur: Hinc oritur præceptum illud, quo amare jubemur Deum super omnia ex toto corde, & omnibus viribus nostris; (Deut. 6.) quia cum sit Bonum supremum, Bonum unicum, & universale, summopere, & unice amandus est; debet ille possidere totum cor nostrum, & amor, quo illum diligimus esse debet norma, & causa totius amoris nostri, Ego Dominus; & extra nos non est Deus. (Isaia 45.) Si enim plures essent Dei, haberent sensus, voluntates, ac potestates diversas; alter præcepit, quod prohiberet alter; & quamprimum lites, & bella orientur, & hoc pacto Mundus pacem fore non posset, & mutuum consensum, quæ omnes foveat partes conjungit, quia regnum in seipso dissolvitur de seipso. (Luc. 11.) Certum est igitur, admirabilem nexum, qui invenitur inter Cælum, & elementa, & animalia, ostendere, unum esse Deum rerum omnium Creatorem; quamobrem præcipit ut illum Unum adoremus, Unum timeamus, & Uni ex anima toto serviamus. Nemo enim, Salvator inquit, potest duobus Dominis servire; cum enim voluntates eorum sint diversæ, & sepe etiam contrariæ; si alteri obsequi cupis, necessario alteri non obedies, & utriusque nunquam satisfies, quapropter in eo omnis cura nostra collocanda est, ut Uni huic, & Supremo Domino fideliter deserviamus.

Docet Fides, Patrem seipsam intuendo, & cognoscendo infinito modo, & sine ulla comparatione magis perspicue, quam homo in speculo faciem suam intueatur; per cognitionem Patris producere sui ipsius imaginem, splendorem, & gloriam hæc figuram substantia sua, & invisibilem sui ipsius imaginem. (ad Heb. 1.) Sanctus Joannes illum vocat Verbum, vel Verbum Dei; quia Deus producens ab æterno in semetipsum hoc Verbum, exprimit per ipsum quidquid scit, ideoque vocatur Sapientia; sed cum producit Verbum suum, fieri quod, ut videns illud infinite perfectum, non amet illud ardore infinito. Verbum amat patris Patrem propter summam perfectionem, quam in illo videt, & ab illo recipit; uterque tandem, per amorem reciproco conjunctim producant Spiritum sanctum, eique suam communicant Divinitatem; ita ut sit cum illis unus, idemque Deus, & id semper fuit tali modo; tres enim Personæ sunt æternæ, & æqualiter antiquæ. Pater nunquam fuit sine Filio, neque Filius sine Spiritu sancto; generatio enim Verbi omnino differt a generatione hominum a Patribus suis vitam mortalem recipientium.

Credimus præterea tres adorabiles Trinitatis Personas eandem habere immensitatem, & ubicumque Pater est, ibi etiam esse Filium, & Spiritum sanctum; & in rebus omnibus Patrem, Filium, & Spiritum sanctum æquales esse; quia Patris Divinitas non differt a Divinitate Filii, & Divinitas Spiritus sancti eadem est, ac Filii, & Patris. Tres Personæ fruntur quoque communi felicitate per cognitionem, quam habent suismetipsarum, & Divinitatis suæ; atque felicitas hæc est infinita, immutabilis, Æterna, quin unquam indigeant ope aliorum rei creatæ. Ita quamvis Deus solus fuisset in Æternitate sua ante Mundi primordia, non ideo erat iners, nec minus felix, quam modo sit; præcipue enim operationes sue sunt interiores, in quibus ineffabilem invenit voluptatem; & inde procedunt omnia opera exteriora, quæ sunt tribus Personis communia; quia unus est tantum Creator, unus Sanctificator, & unus Remunerator, qui omnia nature, gratiæ, & gloriæ dona distribuit. Quamobrem neque per se esse debet, tres omnes illas recipere preces nostras, non damnare vota, & nos beneficiis suis cumulare.

Ut in compendium cogam ea, quæ sunt nobis credenda, ubi agitur de adorabili Trinitate; est, unam eandemque Divinitatem inveniri in tribus distinctis Personis, qui tamen tres sint Dei; Filium non esse Patrem, quamvis cum Patre sit unam, & idem; Spiritum sanctum, neque Patrem esse, neque Filium, quamvis tres simul omnes sint unus & idem Spiritus sanctus simplicissimus, atque indivisibilis; Filium æque esse potentem, ac Patrem, & Spiritum sanctum æque potentem, æque Sapientem, ac Filium; sed tres simul non majorem habere Potentiam, neque Sapientiam, quam Unus; unam Personam per suam immensitatem tantumdem spatii occupare, quantum Trinitas tota. Primam Personam producere Secundam, quin ulla super habet prærogativa, vel Ordinis, vel antiquitatis. Tertiam ab aliis duabus produci, ac eam-

dem cum illis ætatem habere; Spiritum sanctum in hæc Trinitate recipere totum, & nihil dare, quin ideo sit minus beatus, minusque liberalis; Patrem, nihil dare, & nihil recipere; cum unus tantum sit Intellectus in Deo, & Voluntas una, sine ulla compositione, aut distinctione, hunc eundem Intellectum in Patre secundum esse, & in aliis duabus Personis sterilem; Voluntatem in Patre, & Filio esse efficacem, & nihil producere in Spiritu sancto. Verbum esse Filium Patris, & Spiritum sanctum non esse Filium duarum Personarum illum producentium. Quæ anigmata! hæc tamen credenda sunt, dicit Sanctus Athanasius, qui in Symbolo explicat ea, quæ nos credere cogit Ecclesia. Theologi multa differunt de his articulis Fidei, quibus nosmet subjicere debemus, si volumus a Deo illa ostendi nobis in Cælo.

Quæri posset, undenam ceteræ divine perfectiones in creatis rebus tamquam totidem speculis apparent, & ibi ne unum quidem videatur Trinitatis vestigium, quamvis tres Personæ participes fuerint creationis entium omnium. Ratio, quam adfert Sanctus Thomas, est, Personas divinas non agere ab extra per perfectiones, quibus inter se distinguuntur, sed per eas tantum, quæ illis communes sunt. Mundus quidem est Opus Patris, Filii, & Spiritus sancti, sed non est effectus Paternitatis in Patre, neque Filiationis in Verbo, neque Spiratiois activæ, ut Scholæ loquuntur, in Spiritu sancto; effectus est Sapientiæ, Potentiæ, Pulchritudinis, Bonitatis, quæ attributa sunt ex æquo tribus omnibus convenientia. Ex omnibus causis aliquas qualitatibus per effectus illarum cognoscere non possumus, nisi eas, quæ aliquid conferunt ad eorumdem effectuum productionem: possumus quidem cognoscere non possumus, statum marmoreum, utrum, qui illam sculpsit, calleat artem suam, utrum polleat ingenio, & imaginatione; sed non profecto ex opere illius iudicium teres, utrum sculptor nobilis sit, an plebejus, utrum ignavus, an strenuus; quia neque genus, neque sculptoris nobilitas aliquid conulerit ad effingendam hoc simulacrum. Ad hoc Scientia sua tantum, ac manu usus est. Similiter creata docere quidem possunt nos Dominum Sapientem esse, & omnipotentem, sed nos docere quid inter Personas divinas inter sit, non possunt.

Possumus, Sanctus Paulus ait, lumine rationis cognoscere ad evidentiam Deum esse Unum, esse primum Naturarum Principium; summumque Autorem, & conservatorem Mundi: invisibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellectus conspiciuntur; (Ad Rom. 2.) sed hæc naturalia lumina minime sufficiunt ad intelligendam admirabilem Essentiam Unitatem subsistentem cum Personarum multipliciter; unicam simplicitatem consentientem cum multitudine; propter quam, cum Sancto Joanne dicere debemus contra omnes Arithmetice regulas, tria unum esse: & ibi tres Unum sunt. (1. Joann. 7.) Personam unam non esse aliam, quamvis non sit res alia absolute: Verbo, non in nature, sed Gratiæ Schola discimus, Deum esse Tres in Personis, & Unum in essentia, cujus rei hæc ratione asfert Theologia. Quod naturaliter cognoscimus, id duplici modo cognoscimus, vel per causas, vel per effecta; sed Trinitatem Personarum per Causas cognoscere non possumus, quoniam nullas habent Causas; neque per effecta, quoniam ea, quæ Deus operatur ab extra, producit tamquam Deus Omnipotens, & Sapientissimus, non autem, quatenus Pater est, vel quatenus Filius.

Inter veritates, quas docet christiana Religio, & quarum fideles firmam, perfectamque fidem habere debent, nullæ sunt, quas inevitabiliter credere teneamur præ illis, quas ipse Deus tradidit nobis tamquam fundamentum totius veritatis de Unitate essentia, distinctione Personarum, & proprietatibus, quæ illis tribuuntur; quod si vobis mirandum videtur, nobis credendam esse Veritatem incomprehensibilem, & contradictionem, quæ invenitur inter naturam unitatem, & multipliciter Personarum; inde est, quod non intelligimus Myfterium; sed nonne veritati consonam est Deo ineffabilem modum essendi profusum diversum ab eo, quem habent Creatæ, & infinite excedentem omnes conceptus nostros? ita voluit Deus Myfterium hoc esse unum omnium maxime necessarium, & fidem ejus requiri ad salutem; hinc incipimus esse Christiani; hinc pertinemus ad Deum; hinc imprimi nobis caracterem in Baptismo, qui deleri non potest; hic articulus est fundamentalis, & essentialis fidei totius in Christianis, & quemadmodum fides est personarum substantia remota, ut inquit Apostolus; Myfterium Trinitatis est etiam fundamentum fidei ipsius, cui inveniuntur veritates ceteræ nostræ Religionis, Incarnatio, Nativitas, & Mors Filii Dei, & mox justificatio hominum, quæ fit per Spiritum Sanctum, & reliqua Mytheria: hæc est fides catholica, ut unam Deum in Trinitate, & Trinitatem in Unitate veneremus, Symbolum ait Divi Athanasii; quasi tota Christiana Religio in hoc articulo continetur.

Quamvis non ita perspicue intelligamus illud discrimen, quod distinguit singulas S. Trinitatis Personas, nec quid quibus Scribitur in Filio generari, in Spiritu Sancto procedere, in Patre puri, & Theologia

Cur ceteræ divinitatis perfectiones in creatis rebus tamquam totidem speculis apparent, & ibi ne unum quidem videatur Trinitatis vestigium, quamvis tres Personæ participes fuerint creationis entium omnium.

Luminis naturalis cognoscimus, Deum Unum esse, non autem, Tres in Deo. Personam.

Necessitas credendi hoc Myfterium impetabilem.

Termini quibus Scribitur in Filio generari, in Spiritu Sancto procedere, in Patre puri, & Theologia

tamen noffe cupis, uter verus est Sol, en certiffimum argu- mentum. Fixis oculis fufpice ex his folibus alterum; fi illum facile vides, nulli ille oculos tuos perfringat; fol hic, quem vides, falus est; fin autem e contra illum fu- ffinere non potes, quod hallucineris; illum vides, cum il- lum videre non poffis, radiis ejufdem excaecatur. Pariter fctis vis, utrum Eas illud fupremum fubfiftens in Tribus Perfonis, in unam collectis naturam, utrum inquam hoc Ens, curus Imaginem efficit juxta Symbola, quae vides in Natura, certum tibi incidium pabeo; fi ideam hanc com- prehendis, fi fpectas primum hoc Eas, quin perfringaris, & ut loquitur Scriptura, quin opprimaris pondere gloria fua, fi arbitraris te concipere Naturam hanc fimpliciffimam, ac tres diftinctiffimas Perfonas; non est Deus verus, quem concipis, fed tantum ejus Imago: e contra, fi Supremi hu- jus Entis Divinarumque Perfonarum Perfektionem tanta in luce refulegit, ut mentis tuis oculos perfringat, & hal- lucinetur ratio tua: tunc Idea tua vera est, & Deus, quem concipere non vales, est Deus verus; quoniam fuperat Ideas noftras, & capium omnium fpiritus creatorum.

Ex hiftoria Sancta didicimus, Sanctiffimam Trinitatem in Baptifmo Domini noftri fufite reftitutam, & quam- vis videatur fingula Divina Perfonae peculiarem aliquam feorfim actionem operari; verum tamen est dicere, que- madmodum docet S. Auguftinus, (ferm. 63. de verbis Domini c. 1. 2. de Trinitate c. 5.) omnia indivifibile peracta fuiffe per Sanctiffimam Trinitatem: videlicet, inquit ille, tota Sancta Trinitas formavit carnem Jefu Chrifti, quamvis hac ad unum Jefum Chriftum pertinet. Tota Trinitas fecit Columban, quae vifibiliter fuper illum defcendit, quam- vis illa ad unum fpiritus Sanctum pertinet. Tota Trini- tis effinxit vocem, quae dixit: Hic eft Filius meus, quam- vis vox illa Uni Patri acceptam referatur. Quemadmo- dum autem Tres hae divina Perfonae in Myfterio Incarna- tionis confociatae funt ad attollendam Sanctam Salvatoris Humanitatem ufque ad Verbi unionem; & in Baptifmo ejufdem ad declarandum id quod erat antea; videlicet Filium Dei per naturam; fimiliter in regeneratione noftra fpiritualem confociantur ad nos attollendum ad dignitatem filiorum adoptivorum.

Apoftoli repperunt femper Trinitatis Myfterium, tam- quam Religionis Jefu Chrifti fundamentum. Quidquid ope- rabantur, in Nomine adorabilis Trinitatis operabantur: Si praedicabant, fi baptizabant, fi patrabant miracula, omnia habebant in Nomine Patris, & Filii, & fpiritus Sancti; & Jefus Chriftus ipfe illis preponit hoc tamquam prin- cipium, & fundamentum fidei eorum. Eumque ait ille, baptizate eos in Nomine Patris, & Filii, & fpiritus Sancti, (Matth. 28.) Hinc Doctores confequenter docent Baptifmum collatum non fub Nomine trium adorabilium harum Per- fonarum non effe verum, neque legitimum; adeo verum est Trinitatis Myfterium primum effe obiectum, & Fidei noftrae principium.

Cum principis Sanctae Trinitatis effectus in tribus Ani- mae noftrae facultatibus fit impreffam ibi relinquere fuae Sanctitatis Imaginem; ita animadvertendum eft, effe in Mundo malignam, fatalemque Trinitatem, quae increatae opponitur Sanctitati, & delet in cordibus noftris creatam Sanctitatem, videlicet avaritiam, voluptatem, & ambi- tionem. Haec triplex eft illa concupifcentia, de qua lo- quitur S. Joannes, & quae Mundi Trinitatem conftituit: Omne quod eft in Mundo concupifcentia carnis eft, & concupif- centia Oculorum, & Superbia Vita. (1. Joann. 2.) Hoc enim illud eft, quod Mundus adorat, quod per ceteris diligit, quod Idolam zeli eft, quod erigit in corde fuo, ut bel- lum agat cum Deo vero, & hominum affectus, atque in- tentiones illi praeripiat. Prima concupifcentia, quae eft ter- renorum bonorum concupifcentia, apponitur Aeterno Patri, qui eft Fons bonorum omnium, quae large, effufque omnibus creaturis imperit. Nobis hac ab illius manu eflent expectanda; & nihilominus incomposita ifta concu- pifcentia Dei recordationem aufert, inficit memoriam no- ftram, & importunas nos replet follicitudinibus, quae nos ab illius advertunt famulata. Secunda, nempe concupifcentia carnis, opponitur Verbo, cujus Nativitas in tempore, atque Aeternitate, luce purior eft; & hac concupifcentia in Intellectum noftrum tot tenebras jacit, ut hic impar fiat intelligendis Caeli veritatibus, & fecundum illas mor- bus fuis conformandis. 3. Quae eft vanitatum, & divi- tiarum Saeculi concupifcentia, adverfatur fpiritu Sancto in humilium corde concupifcenti, & depravat voluntatem moti- bus gratiae rebellem. Hinc fequitur Animum, quod magis deperit tria haec Idola, eo magis frigeferit in amore, & abfequo Sanctiffimae Trinitatis.

Trinitatis Myfterium fecretum eft, Chriftianis tantum- modo revelatum; tantum enim abest, quod Abraham, alicui nonnulli Sancti Patriarchae, & Prophetae communi- cavertit Judaeis lumina peculiaris, quae hac de re haufte- rant, ut videamus reliquias perfidae hujus nationis in om- nia Mundi Regna difperfas, credere Deum, unicum in Perfona, non fecus ac in Efentia: non Patres eorum, non

eorum Doctores quidquam illis de iftigni hac Veritate tradiderunt. E contra vero, ne unus quidem Chriftianus eft, qui voces non audierit verba fibi fieri de hoc Myfte- rio, quoties de Religionis fuit eruditus. Scit fe complexum fuiffe legem Dei-Hominis facti, ex quo fcit unum effe Deum in Tribus Perfonis: duas cognitiones iftae, altera alteram fequitur; & nuac separari non poffunt.

Quod attinet ad cognitionem, quam habuerunt Syballe quae de Deo loquuntur; qui genuit Unigenitum; quemad- modum eorum carmina teftantur apud Lactantium cap. 4. lib. 6. & quod eadem re Ethnici nonnulli fcripferunt, veluti Trimegiftus in Pimandro; & Plato in Epiftola quam fcripfit ad Dionyfium Syrtiae Regem, ubi tria fa- ctur in Divinitate principia; & vult, hoc Myfterium ar- canum haberi: & Orphaus, quemadmodum Theodoretus animadvertit, meminit in carminibus fuis Dei, quem Spi- ritum vocat, & Divini Intellectus productionem; & id, quod habet Sanctus Auguftinus lib. 7. cap. 9. confuffiffimam; ubi afferit fe legiffe in libris Platonico quod S. Joannes dicit in principio Evangelii fui: in principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, hoc erat in principio apud Deum, & omnia per ifum facta funt. Hae omnia videntur ostendere Inter Paganorum tenebras affuliffe quemdam Veritatis radium, quem dicimus infinite exce- dere capium, atque Intellectum omnium fpiritus crea- torum. Sed his objectionibus non arduum est refpondere. Quod enim ad Syballe pertinet, S. Auguftinus, & univer- fe Doctores omnes docent, illas a Deo infpiratas fuiffe, & nihil dixiffe, nifi quod calitus didicerant: quod autem pertinet ad Gentilitatis Sapientes, Sancti Patres, & praer- timum Sanctus Auguftinus animadvertunt, illos legiffe legis antiquae libros, in quibus haec Veritas pluribus in lo- cis declaratur, quandoquidem ibi fit mentio de Deo, de Filio ejus, qui Verbum vocatur, & de Spiritu illius, cui univerforum perfectio tribuitur. Hi bibliorum loci Ethni- cis locum dederunt nonnulli afcendendi; fed illi nunquam fa- tis intellexerunt hanc Divinarum Perfonarum diftinctio- nem, quarum clara, & formalis revelatio Chriftiana Re- ligioni referabatur.

Applicatio nonnullorum Scripturae locorum hinc argumento.

In Sole pofuit tabernaculum fuum. Pofuit tenebras lati- bulum fuum. Pfalms. 17. Regius Propheta ad offenden- dum Gloriam, & Majeftatem Dei utitur duabus iftis lo- cutionibus longe diverfis, & quae primo intuitu videntur oppofitae; cum dicat modo: in Sole pofuit tabernaculum fuum; modo vero, pofuit tenebras latibulum fuum; fed invenio duo hac in fpeciem oppofita in adorabilis Trinitatis Myfte- rio confentire; nam quod attinet ad Veritatem exiftentiae Dei, lucidior eft Sole. Probationes, inquit Sanctus Am- brofius, palam fcriptae funt in omnibus univerforum par- tibus, & lumine altioris; & quamvis ipfe vellet fe ab- fcondere fub denfitate Caeli, ac Terrae, fua illum detege- rent opera, Auctorem praedicantia; ita ut, quidquid con- tinentur Aethi delecturi generalem Divinitatis impreffionem, quam magni hujus Mundi afpectus naturaliter format in omnibus hominibus, minime poffint, vel jugulare, vel om- nino illi caliginem offundere; fed quod pertinet ad Na- turam in tribus Perfonis fubfiftentem, haec tenebrae funt, quas acumine fuo Intellectus nofter penetrare non poffet. Deus ex propriis luminibus, fuis fibi format integumentum, quod illum inaccessibilem reddit propter nimum fulgorem fuum, propter quem in fcripturis vocatur Deus abfconditus. Non igitur contendo vobis magnum hoc Myfterium aperire, cujus afpectus nobis referatur in Caelo; potius illum imitarer, qui, cum capere non poffet aftus marini cauf- fam, fe in Mare conjecit, & perit; videlicet feliciter potius memetipfum immergerem in Perfektionibus Dei, per mei cordis affectus, quam illum vobis intelligendum proponere per infirmas mentis meae Ideas. Non fufficit ergo fcire in hoc adorabili Myfterio tria effe, quae ignorent non licet, fub tribus iftis verbis comprehenfa; Sanctus, Sanctus, Sanctus, videlicet Efentiae divinae Unitatem, Per- fonarum Trinitatem, & infinitas praerantiffimae hujus Na- turae profefiones. Hoc verbum Sanctus, numero fingulari, fignificat unitatem Dei; ter vero repetitur propter tres Perfonas, & Sanctitas divina, quod hoc Nomen fignifi- cat, omnes Trinitatis Perfektionem involvit.

Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. Pf. 36. Cum Regio Propheta fatetur Deum effe incomprehensibilem, ita ut, quantumvis fublimis, ac nobilis Idea fit, quam de illo concipimus, fateamur nos quam maxime ab illius altitudine dilatare, Accedet homo ad cor altum. Quoad pla- cuerit, cogitationes veftras attollite; & concipite quidquid excellum vobis vifum fuerit; fignite quidquid effe poffet colligite omnes Perfektionem Entium omnium in unum; feparate quidquid imperfectum eft: Deus eft haec om- pia, & toto Caelo fuper omnia: Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. Dico, hanc Dei incomprehensibilita- tem, quae omnes fuperat Ideas, & cognitiones noftras, effecere, ut illum melius agnoscamus.

De cogiti- tione quam habuerit huius Myfterii Syballe & alicui Philo- fophi ex Gentilibus.

Quid hic hoc Myfterio clarum, & quid in eo- dem obfcurum eft.

Hic obfcurum videmus hoc Myfte- rium quod in Caelo pa- lam videtur.

Quo afior nobis efl- ideo huius- co magis cognofci- mus illum- ideo omni- bus efl- lo- periorum.

Vide.

Videte, quod ego fim folus, & non fit alius Deus praeter me. Deuter. 32. Difficile non eft comprehendere Unum tan- tummodo effe Deum, & primum Entium omnium Principium habere debere Unitatem: Videte; quafi innuere vel- let Deus, oculos dumtaxat aperiendo effe ad cognitionem hanc acquirendam; haec etiam Creaturas, quae in varietate fua exhibent nobis infinitam Creatoris fuis virtutem, praedicare nobis illius Unitatem per admirabilem hunc ordi- nem, & naturalem propenfionem, quam habent ad fe conjungendum. Hoc docet ratio; intelligimus enim fub Dei Nomine Ens infinite perfectum, & ita abfolutum, ut nihil melius, perfectius, & abfolutius fingi poffit. Si eflent plures Dii, duo fimul fumpti pluris valeret, quam unus; ideo- que quilibet Deus feorfim fumptus non efllet Deus, quoniam aliquid inveniret melius Deo. Praetera fi plures efl- fent Dii, varii eflle poffent in iudicio, voluntate, ac po- tentia; & per confequens velle poffent diverfa, atque alii alia adverteri; quod palam tollit independentiam, abfo- lutam poteftatem, felicitatem, & immutabilem Dei re- quem. Opas igitur eflt verum Deum dicere poffe, Ego Domi- nus; & extra me non efl Deus; videte, quod ego fim folus &c.

Docete omnes gentes baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, & fpiritus Sancti. Matth. 28. Praecepti Salvator Apo- ftolis fuis, ut irent ad docendas gentes omnes, eaque in Nomine Patris, Filii, & fpiritus Sancti baptizandas; ut innueret praedestinationis felicitatem aequae a tribus Perfo- nis procedere; quapropter dicunt Theologi formam Sacra- menti Baptifmif confiftere in reali trium horum Nomi- num pronuntiatione: Patris, Filii, & fpiritus Sancti; & Baptifmum, qui confertur in Nomine Trinitatis, quin fingu- llam exprimat trium Perfonarum nomina, nullum, & irritum fore. Ab harum trium Perfonarum diftinctarum nomine, Redemptionem noftram incipere, per illas per- fecti; & Chriftianum ipfo fub baptifmif die femetipfam refpicere debere tamquam Creaturam fignatam Signo Trini- tatis, ad quam effentialiter habet relationem; ad Patrem Aeternam tamquam Filium, ad Verbum tamquam fratrem, & ad Spiritum Sanctum tamquam Templum ejus, & Si- gnum hoc adeo alte imprimi in Anima, ut nequeat dele- ri. Hic efl caracter, quem geftant reprobus aequae, ac praed- ftinati; idque in omni Aeternitate; & S. Athanasius dixit ad illos dignofcentes rationem habendam effe tan- tum Baptifmif: didicimus in principio Myfterium Trinitatis. Aufferit Deus alienos de medio veftri. Joftus 24. Verum efl hodierna die, in Ecclefia faltem, credi unum Deum in tribus Perfonis; verum quae efl, qui debuit cultum illi exhibere: quae illum adorat in Spiritu, & veritate? Non- ne plerique fidelium id exprobrari velle poffet, quod olim Joftus Ifraelitis, quod alienos Deos in veri Dei locum fub- rogarent? Aufferit Deus alienos de medio veftri. Qui enim funt hi Dii alieni, quos adorant, & quos aufferre debent de cordibus fuis, nifi terrena haec cupiditatum fuarum ob- jecta? Ah! Intellex muliercula, quae occupat mentem tuam, ita ut de nulla re alia follicitus fis, nonne facta efl idola tuum, & Deus tuus, locum tenens illius, a quo to- tum cor tuum eflle poliendum? & helluo illic natus ab do- mino, quem alienum colit Deum? nonne abfolvum fuum, fuamque voluptatem, S. Paulus ait: quorum Deus venter efl? (Ad Phil. 3.) Avarus pecuniae, auri, argenteique fui cultor, nonne haec tibi facit Deos tuos, quandoquidem illis eadem praerit obsequia, & officia, quae Uni Deo eflent praeranda? Aufferit Deus alienos de medio veftri.

Videbimus Deum, ficuti efl, 1. Joann. 3. Quidquid profice- re poffimus in cognitione Myfterii Sanctiffimae Trinitatis, certum efl non hic non vifuros, nifi in aenigmatate, & tam- quam in obfcuris fpeculo Deum. Sanctus Paulus aiebat, Nunc imperfecte cognofco; cum vero itatum perfectum attigerit: tunc cognofcam, ficut cognofco fum. (1. ad Cor. c. 13.) Tunc evanefcent omnes obfcuritates, nullae erant amplius tenebrae, nullae imperfectae de Deo cognitiones, nullum am- plius opus obfcuri luminis fidei, & obfcurae fcripturarum revelationis. Nihil tunc erit abfconditum. Palam videbi- mus omnia; videbimus Deum facie ad faciem: videbimus eum ficuti efl. Erimus prope fontem Veritatis, ingreffi in Dei San- ctuarium, pervenerimus ad fandum Montem, in quo lo- que alter ac Moyses fecretum, ac familiare cum ipfo com- mercium inibimus; non enim aderit amplius fiftula, & obfcura nubes, quae illum nobis abfcondit; videbimus lu- cem incretam per ipfam, & in ipfa; denique videbimus eum ficuti efl. Videbimus illum in Tribus diftinctis Per- fonis fubfiftentem, quin haec diftinctio obflit Unitati Efentiae fuae. Non licebit nobis hanc ipfam divinam Efentiam videre, quin fimul videamus, vel potius in eadem luce Aeternitatis videamus Tres Divinitatis Perfonas, & ficuti illas videre non poffimus, quin divinam earum videamus Efentiam, neque unam Perfonam, quin videamus & alias. Efentia enim & Perfonae funt unum Ens Aeternum, & immutabile, fed fimpliciffimum, & indivifibile, quod feparari non poffet; ita ut pars una videatur, aliae non item.

Vocavit Moysen de medio caliginis. Exod. 24. Dicit poffet, Deum ratione habita fingulorum Fidelium id feciffe, quod olim cum Moyle, quem, ut habemus in fcripturis, voca- vit Deus de medio caliginis; Vocavit enim nos de una ob- fcuritate in aliam obfcuritatem, de tenebris ignorantiae, in qua eramus ante hujus Myfterii revelationem, in alias lucentes tenebras, quae fua habent fulgura, quae oculi Paganorum fufcinere non poffuerunt, vel, ut inquit Prin- ceps Apoftolorum: Vocavit nos in admirabile lumen fuum, quale efl lumen Fidei in hoc Myfterio, quod profecto efl admirabile; cum fimul fit lucidum, & obfcurum, ita ut Sanctus Clemens Alexandrinus illud Aeterni luminis temper- turam (1. Petr. 2.) appellet; efl enim temperamentum magna hujus lucis, aeternique fplendoris, qui ipfos etiam Angelorum oculos perfringeret.

Tanta efl Myfterii huius ob- fcuritas, ut teneatur fieri non- ftram igno- rantiam.

Lucem habuit inaccessibilem, 1. ad Tim. 6. & caligo fub pedibus ejus. 2. Reg. 23. latetur quidem, quidquid revelavit nobis Deus de hoc Myfterio rationi noftrae non adverfa- ri, fed illam infinite fuperare. Quamobrem contentum fcire, & cognofcere poffe, quidquid Deus nobis revelavit; non poffe tamen id afcequi, atque intelligere. Haec veritas efl, quam docere nos vult Ifaia Propheta, cum no- bis aperiens admirabile vifionem, quam ostendit illi Deus, proponens oculis ejus Deum Majeftatis fedentem in Throno circumfepfo Seraphim illius Sanctiffimam celebra- tibus, ait: Es Domus ejus repleta efl fumo. (Ifaia 6.) Quod- nam Myfterium hoc efl? Quid? Deus, qui lumen efl, qui Sol efl omnium intellectuum, Deus efl tenebrarum? ignis illius, qui adeo purus, atque corufcans efl, miferi po- tiffimo fumo? Ifaia innuit id, quod Deo lumen efl, denfam hominibus effe obfcuritatem, propter obfcurum fuorum infirmitatem. In hanc impenetrabilem obfcuritatem, vel ut melius dicam, in hanc nimis lucidam nubem, ingre- diantur tremebundi praer reverentia omnes Sancti Patres, omneque Doctores, dum confentitur fibi meditantibus Trinitatis Myfterium, credendum effe, & non argumen- tandum. In his myfticis Templi Dei tenebris, Sanctus Hilarius Patrum omnium, in hoc argumento, doctiffimus, qui tanta vi illud contra Arrianos pertractavit, humiliter fuam confiteatur caecitatem: ego nescio, non requiro, confolabor me tamen. Credo Myfterium hoc, nec intelligo, neque in- telligere laboro; tamen in ignorantia mea me confolor, quia Angeli ipfi quantumvis naturali intelligentia praedi- ti, non intelligunt illud; & omnia fimul fecuta majori- bus luminibus donata, ne minimum quidem aliquid afce- qui poffuerunt; Prophetae nonnulli confulum illius conceptum habuere; Apoftoli illius explicationem non exquirevere, & ipfe Dei Filius hoc folum propofuit Myfterium, quod ta- men non explicuit, neque explanavit; ideoque immerito, de hac noftra ignorantia conquerimur.

Societas noftra cum Patre, & cum Filio ejus, 1. Joann. 1. Per baptif- mum colla- tum in no- mine trium Perfonarum Trinitatis a- focietatem fidem per Baptifmum, & geftant figuram J. C. focii funt, ut S. Joannes ait, Sanctiffimae Trinitatis: Societas noftra, inquit, efl cum Patre, & cum Filio ejus; & cum Patrem, & Filium nominat, proculdubio complectitur etiam Spiritum Sanctum, qui nos Patri, Filioque conjun- git, & qui nodus efl Sanctae hujus Societatis. Ingedimur, iquam, & focietatem cum Tribus divinis Perfonis, quae per amantiffimas, & infuetas communicationes refpiciunt nos, tamquam perfonas ad fe pertinentes; ita ut Pater refpi- ciat nos tamquam filios, Filius tamquam fratres, Spiritus San- ctus, tamquam amicos, & in triplici confideratione hac om- nia eorum bona funt nobis communia; & quemadmodum Mun- do, & nobismet abrenunciantes, ut nofmet Deo tradamus, evadimus in poffeffionem trium Divinarum Perfonarum: ita tres Divinae Perfonae modo profus miraculofo, & incompre- henfibili, evadunt in noftram poffeffionem, & hereditatem. Nos earum fumus, ille funt noftri; quid ulterius dici poffet? & quid hanc efficit focietatem? Trinitas ipfa, quae adest nobis, cum baptizamar, & hoc miraculum operatur in Anima noftra.

Deus peccati- liciter in- deo magnus efl, & qua incompre- henfibilis efl.

Deus peccati- liciter in- deo magnus efl, & qua incompre- henfibilis efl.

Tanta efl Myfterii huius ob- fcuritas, ut teneatur fieri non- ftram igno- rantiam.

Per baptif- mum colla- tum in no- mine trium Perfonarum Trinitatis a- focietatem fidem per Baptifmum, & geftant figuram J. C. focii funt, ut S. Joannes ait, Sanctiffimae Trinitatis: Societas noftra, inquit, efl cum Patre, & cum Filio ejus; & cum Patrem, & Filium nominat, proculdubio complectitur etiam Spiritum Sanctum, qui nos Patri, Filioque conjun- git, & qui nodus efl Sanctae hujus Societatis. Ingedimur, iquam, & focietatem cum Tribus divinis Perfonis, quae per amantiffimas, & infuetas communicationes refpiciunt nos, tamquam perfonas ad fe pertinentes; ita ut Pater refpi- ciat nos tamquam filios, Filius tamquam fratres, Spiritus San- ctus, tamquam amicos, & in triplici confideratione hac om- nia eorum bona funt nobis communia; & quemadmodum Mun- do, & nobismet abrenunciantes, ut nofmet Deo tradamus, evadimus in poffeffionem trium Divinarum Perfonarum: ita tres Divinae Perfonae modo profus miraculofo, & incompre- henfibili, evadunt in noftram poffeffionem, & hereditatem. Nos earum fumus, ille funt noftri; quid ulterius dici poffet? & quid hanc efficit focietatem? Trinitas ipfa, quae adest nobis, cum baptizamar, & hoc miraculum operatur in Anima noftra.

Deus peccati- liciter in- deo magnus efl, & qua incompre- henfibilis efl.

Inspi.

XII. 1. In sancta adorabileque Trinitatis nomine Christiani sumus. 2. Per frequentem hujus Myserii, & eorum, que proximis, cum Christiani fieremus, memoriam, vivemus tamquam veri, & fideles Christiani. 3. Per adorabilem hujus Myserii invocationem movemur, ut decet veros christianos, atque predestinatos: quia minister Ecclesie hoc a Deo petit in ipso nostra meritis articulo.

XIII. Dux tantum patet via, quibus ad Dei cognitionem pervenitur; rationis, & Fidei. Si procedere volumus tantum per rationis viam, certissime excabimur, & errabimus in perquisitione nature Entis hujus Supremi, quod unicum est, quamvis in tribus Personis perfecte distinctis subsistat. Ut igitur habeamus sublimis hujus veritatis cognitionem, confugiendum est ad Fidem, qua una potest nobis satisfacere in desiderio adeo prestanti, quale est illud Deum cognoscendum.

1. Teneo igitur Fidei viam unicam esse, ut Dei cognitionem assequamur, qui quidem unus est in natura, & essentia, sed triplex in Personis, ut hoc in argumento dici solet.

2. Addamus etiam hanc eandem unicam esse viam, per quam ad ejus amorem perveniamus. Neque enim ex toto corde amabimus Deum, nisi cognoverimus illum per lumen Fidei nostre, quo illum cognoscere possumus. *Opus in Tomo 2. publicorum actionum suarum.*

XIV. Hujus argumenti sermo in duas partes dividi potest. 1. Est mentis submissio, quam debemus Myserio, quod superat hominum, & Angelorum intellectum, propter causas, quas habemus nolmet submittendi huic Veritati licet alteri lumina rationis, & sensuum luceant. Hæc porro causæ sunt innegabilis revelatio a Dei Filio nobis facta; testimoniis, que Calum nobis tribuit, & que fuerunt manifesta; ratiocinatio ipsa, quam nos facere possumus de hoc Ente Supremo, quod se communicare debuit infinite ab æterno, quemadmodum infinitum est, & æternum.

Pars altera obsequium, quod debemus Deo propter hoc Myserium, quod in tribus consistit. 1. In gratitudine propter eam bonam, qua a tribus Personis recipimus. 2. In timore filiali, ac reverentiali. 3. In amore nostro erga Deum.

XV. In adorabili, & incomprehensibili Myserio Dei Unius in tribus Personis, est quidam, quod ipsi lumine naturali cognoscimus, & quiddam, quod non nisi per revelationem didicimus, sed que necessario sunt nobis credenda, ut simus Christiani. Quod evidenter per solum rationis lumen cognoscimus, hoc est: Unum dumtaxat esse posse Deum, quod pariter efficere debet, ut agnoscamus Bonum, atque prestantiam Christianæ Religionis præ illis omnibus, in quibus falsa numina adorantur. 1. Quia Unum dumtaxat supremum habemus Dominum, a quo rebus in omnibus pendemus, cui unice placere debemus, & cui supremum cultum debemus adhibere; sed facile est satisficere Domino, nihil jubenti, quod sit ultra vires nostras, cognoscens, & gratiam habenti levissimum quamlibet opellam nostram. Hæc! Ubiam essemus, si nobis obsequendum esset diversis dominis, consequenter oppositas voluntates habentibus? Quomobrem dixit Dei Filius: *Nemo potest duobus Dominis servire.* 2. Unum dumtaxat supremum habemus Judicem, cui rationem actuum nostrorum reddaturi sumus, qui eorum testis est, qui de illis judicat, quia tales sunt; & qui servatur penitiorum cordum laterbras, & qui perfecte cognoscit quidquid facimus propter illum & cap. 3. Hic unicus est universorum Dominator, simulque Creator noster, & novissimus finis noster, qui omnia fecit pro nobis, & qui solus nos æternum beatos potest efficere &c.

Pars altera, quod de divino hoc Myserio cognoscimus per revelationem a Filio Dei nobis factam, complectitur validas, & urgentissimas illius amandi causas. 1. Quia Nobis ostendit, se priorem dilexisse nos; cum enim non indigeret opera nostra, creavit nos ad Imaginem suam, & tres divinas Personæ Trinitatis imprefserunt in nobis Characteres similitudinis suæ in natura, & gratia, quod proculdubio argumentum est amoris, ac distinctionis, cuius Æternæ gratia nobis, & ægendæ, & habendæ sunt. 2. Quia de tribus his adorabilibus Personis cogitare non possumus, quin meminerimus Æternam Patrem nos ad excessum usque dilexisse, & dedisse nobis Filium, a quo redimeremur; Filium hunc unicum, Æternum, & immortalem sese fecisse nobis similem, ut nos similes faceret sibi; & Divinum Spiritum hunc dignatum fuisse communicare se nobis ineffabili modo, ut ellet nostræ justificationis Principium. 3. Est etiam potens gratitudinis argumentum, ex hoc Myserio cognoscere naturam Boni, vere esse communicare seipsum, sed quamvis communicationes intra se sint infinite, voluisse etiam se communicare ab extra, & facere, ut ipsi eodem perficeremur bono, quo ipse gaudet; qui quidem effectus est bonitatis, & amoris, cui pares referre gratias non possumus. 4. Satis non est, Deum libere nobis bona conferre; voluntas Trium Personarum est; ut

agnoscamus desiderium; atque potentiam trium omnium Personarum, id exequantur; igitur omnibus Personis omnes sumus debitores.

PARAGRAPHUS II.

Fons, aqua auctores, unde hauriri copia potest ad propositum sermonem Ideæ examinandus.

Sanctus Augustinus composuit libros quindecim de Sancta Trinitate summo cum labore, ut ipse testatur. Idem in primo Sermone de Verbis Apostoli. Verba facit de incomprehensibilitate nature divine, de Personarum Æqualitate, & de Unitate in Trinitate. Idem in serm. 19. & 189. loquitur de ineffabili hoc Myserio.

Idem, vel auctor sermonum ad fratres in Eximo sermone 15. nos monet, ut coereamus curiositatem nostram in hoc argumento, & nolimus scire plura is, qua Dei Filius docuit discipulos.

Sanctus Ambrosius lib. 1. de Fide ad Gratianum Advulsam cap. 3. tractat hoc Myserium, & exponit, quid Ecclesia credere jubeat, & in prologo lib. 2. illud explicat.

Idem lib. de dignitate Animæ cap. 2. docet quomodo Trinitatis Imago reperitur in homine. Et eodem libro docet propter similitudinem hanc, Deum a nobis amandum esse ex toto corde, mente, & anima nostra.

Origenes Homil. 9. in caput 6. Isaiæ, comparat generationem Verbi laci, & splendori, qui æque vetus est, ac lumen, a quo procedit.

Sanctus Chrysostomus sermo 40. sermone de Trinitate probat hoc Myserium per Scripturas, & pro primo argumento asserit illud ex Genesi: *faciamus hominem ad imaginem nostram.*

Idem sermo 6. sermonem habet, ubi Verba facit de Trinitate consubstantiali, inseparabili a Personis distinctam contra Arium, Macedonium, & Hæreticos alios, qui contra admirabile hoc Myserium insurrexerunt.

Idem habet quique similitudo de incomprehensibili Dei Natura, & in quinta mirifice explicat Apostoli Verba: *Qui habitat in æthero inaccessibleis.*

Symbolum Sancti Athanasii continet quiddam nobis credendum est in hoc ineffabili Myserio.

Sanctus Bernardus in primo brevium sermonum suorum loquitur de Creatura Trinitate, qua in nobis est per tres Animæ nostre facultates, & explicat, quomodo hæc deciderit a præstantia sua, & quomodo fuerit per peccatum corrupta.

Idem in lib. 5. de consideratione adhibet capita 6. 7. 8. 9. 10. probaturus, & explicaturus divinæ Naturæ Unitatem, & Trinitatem personarum.

Sanctus Eucherius, vel Eusebius Emisenus in sermone de hoc Myserio, præclarum tribuit ideam magnitudinis Dei.

Sanctus Thomas præter ea, qua in summo docet de Unitate Dei, & Trinitate Personarum divinarum, sermonem habet in Verba illa: *O altitudo Sapientiæ, & Scientiæ, Dei &c.*

S. Bonaventura in 3. Festivitate hujus sermone ostendit, credendam, timendam, amandam, & adorandam esse Sanctissimam Trinitatem.

S. Bruno tres habet hujus Festivitate sermones, in quorum tertio de hoc adorabili Myserio verba facit.

Gerfon duos habet de Trinitate sermones, in quorum primo loquitur de Deo Uno in essentia, & Trium in Personis.

Granatenfis in catechismi parte 4. dialogum habet, ubi instruit profelytum eorum omnium, qua ad hoc pertinent Myserium.

Jacobus Alvarez de Paz 3. Operum suorum sermo part. 3. decad. 9. contemplar. 81. & seq. agit de hoc Myserio, ac de his, que ad illud referuntur.

P. de Argentano Cappucinus tam. collat. de Magnalibus Dei collat. 6. 7. suffus loquitur de divino hoc Myserio.

P. Novet part. 3. hominis Orationis plures habet meditationes amplum tractatum exequantes.

P. a Ponte in meditationibus de Myserii fidei 6. p. med. 4. fufe agit de Unitate Dei, de Personarum Trinitate, & de divinis Perfectiõibus.

P. Haineuve meditationem habet pro Dominica Trinitatis.

P. Bourgon quatuor habet de hoc Myserio meditationes, ubi postquam in prima ostendit adorandam esse Personarum divinarum Trinitatem in essentia Unitate, in reliquis tribus sequentibus ostendit quamlibet ex divinis Personis singillatim esse adorandam.

Libet, qui titulus *Sapientia Christiana* Eximii Guillemini cap. 2.

P. Neppey in primum tom. Christianarum considerationum loquitur de Unitate Dei, & in 2. suppedat pios affectus erga Trinitatem.

P. Levalois in Asceticis colloquium habet de hoc Myserio.

Gatillemus Auctor Italus ipsam edidit volumen hujus argumenti.

Plurimi Theologi, & catechizæ more suo hoc argumentum tractarunt.

Concionatoribus, qui data Opera loqui sunt de hoc Myserio.

Matthias Faber, inter plures festivitates hujus sermones tres habet, hoc Myserium explicans.

Bisost in Tomo Myseriorum duos habet.

P. Bourdaloue in tomum primum sermonum in Myseria. Pater Tesier in tom. Myseriorum unum habet, & in dominicali pro die Trinitatis.

Ober incipit Tomum secundum actionum suarum publicarum sermone de Trinitate.

P. Daneau in tom. Myseriorum duos habet hujus argumenti sermones. Fromentiere, & Abbas du Jarry.

Auctor sermonum in omnia ethica Christianæ argumenta in Myseriis Domini nostri.

In Specimine sermonum in Dominicis, & in sermonibus in Myseriis Domini nostri.

Labatha).
Lohner) *deus.*
Homilia Carthagensis.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Figura, & applicationes Scripturarum huic argumento.

Videte, quod ego sum solus, & non sit alius Deus præter me. Deuteronom. 32.

Ego Dominus, extra me non est Deus. Isaiæ 45.

Ego ipse sum; ante me non est formatus Deus, & post me non erit. Isaiæ 43.

Scito ergo hodie, & cogitavi in corde tuo, quod Dominus ipse & Deus tuus in Cælis sursum, & in terra deorsum, & non sit alius. Deuterom. 4.

Cui similem fecistis Deum, aus quam imaginem ponistis ei? Isaiæ 4.

Hic est Deus noster, & non estimabitur alius ad eum. Baruch 3.

Dominus quis similis est? Psalm. 34.

Magnus Consilio, & incomprehensibilis cogitatio. Jeremiæ 57.

Ego Deus magnus vincens scientiam nostram. Job 36.

Peccavit Deus tenebras latibulum suum. Psalm. 17.

Qui lucem habitat inaccessibleis. Ad Timot. 6.

Quem nemo vidit unquam, sed nec videre potest. ibid.

Generationem ejus, Verbi Divini, quis enarrabit? Isaiæ 33.

Videmus nunc per Speculum, & in ænigmatibus, tunc etiam facie ad faciem. 1. Ad Corinth. 13.

Invisibilia Dei, per ea que facta sunt, visibilia conspiciuntur. Ad Rom. 1.

Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma. Ad Ephes. 4.

Res sacrales immortalis, invisibilib; soli Deo honor, & gloria. 1. Ad Timot. 1.

Docete omnes gentes baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Matth. 28.

Nemo novit Filium nisi Pater; neque Patrem quis novit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare. Matthæi 11.

Mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis &c. Ad Rom. 1.

O altitudo divitiarum, Sapientiæ, & Scientiæ Dei! quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Ad Rom. 11.

Tres sunt qui testimonium dant in Cælo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus; & hi tres unum sunt. 1. Joann. 5.

Hæc est Vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum. Joan. 17.

Pater Sancte, serva eos, quos dedisti mihi, ut sine unum, sicut & nos. Ibidem.

Ut omnes unum sint, sicut tu Pater in nos, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint. Ibidem.

Ut sint unum, sicut & nos unum sumus. Ibidem.

Faciamus hominem ad Imaginem, & similitudinem nostram. Genes. 1.

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus. Apocal. 4. & Isaiæ 6.

Filius meus es tu, ego hodie genui Te.

Exempla, figura & similitudines veteris, novique Testamenti.

Homo factus hinc ad imaginem Dei ejus similitudinem gerit.

PRima similitudo, qua simul est probatio magni hujus Myserii invenitur in lib. Gen. cap. 1. ubi Moyses representat Deum, tamquam consulentem de hominis creatione, & dicens: *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram.* Quibus enim hæc dicit: non certe Angelis: Angeli enim nihil conulerunt, nihilque conferre poterunt huic operi. Ceterum homo factus fuit ad Imaginem Dei, non autem Angeli; ideoque Deus Pater dicit Filio, & Spiritui Sancto verba illa. Hi sunt cooperatores in hominis Creatione: loquitur ad Coopiscum Filium, & Spiritum Sanctum, inquit Sanctus Chrysostomus. Verba, qua in scripturis sequuntur, *Deus creavit hominem ad ima-*

ginem, & similitudinem suam, colligunt tres divinas Personas, & docent tres omnes illas unum esse Deum. Hinc inferimus Animam nostram factam esse ad Imaginem, & similitudinem Dei, nos in illa gerimus Trinitatis Imaginem. Patris in memoria; Filii in intellectu; Spiritus Sancti in voluntate. Sicut enim tres hæc facultates unam dumtaxat constituunt Animam; ita tres divinæ Personæ unam constituunt Deum; & hæc similitudo plerumque adfertur ad adstruendam, ac tribuendam imperfectam aliquam cognitionem Myserii hujus incomprehensibilis.

Una ex pulcherrimis Imaginibus Trinitatis, & veluti prima lectio, quam tradidit Deus hominibus, ut illos disponeret ad Myserii hujus cognitionem, ea est, quod in eodem Geneseo libro cap. 18. Domino apparente Abraham hic visus est sibi videre homines tres coram se, quos cum vidisset, se prostravit, & adoravit dicendo, *Dominus Myseria visio, quam habuit Pater fidelium, proculdubio representabat illi Imaginem Trinitatis, & perfectam æqualitatem divinarum Personarum in eisdem essentia Unitate: nam cur Dominus, volens se ostendere Abraham, fecit, ut illi tres homines apparerent? & cur Abraham videns tres collegit illos in unum, ut illis curaret, & obsequia sua præstaret? Tres vidit, & Unum adoravit; S. Augustinus inquit! Nisi quia tres illi Unum sunt tantummodo, & Unum Deum, & Unum Dominum constituunt. Dominus.*

Sexto Capite Isaiæ, Propheta hic narrat se vidisse Dominum in sublimi Throno sedentem, circum quem stabant Seraphim, sex alas singula habentia, quarum duabus quidam velabant faciem ejus, duabus aliis velabant pedes ejus, & reliquis volabant sibi invicem clamantia; *Sanctus, Sanctus, Sanctus est Dominus; & omnis terra repleta est gloria sua.* Canticum hoc divinum, quod incessanter psallant Seraphim in Cælo, & Ecclesia quotidie reperit in terra dum Sancta Myseria celebrantur, nobis exhibet adorabilis Trinitatis Myserium. Beati illi Spiritus dicunt semel Dominus, & semel Deus; sed non dicunt tamen semel Sanctus. Hoc ter inquit, non bis, nec quater. *Sanctus, Sanctus, Sanctus est Dominus.* Unde liquido constat tres divinas Personas habere distinctum unam gloriæ æqualitatem, unamque unitatem Naturæ.

Sancti Doctores dederunt nobis imagines, & similitudines, ut nobis præberent faciliorem hujus Myserii cognitionem. Animadverterunt in Sole substantiam, radium calorem; dixeruntque Solem representare posse Patrem, qui se communicat Filio, tamquam radio suo, quando quidem Filius a S. Paulo vocatur Splendor gloriæ suæ; mox respexerunt Solem, & radios, qui sunt tamquam calor principia, velut Imaginem Patris, atque Filii producentium Spiritum Sanctum, Ardorem, & personalem Amorem utriusque; consideraverunt quoque Animam nostram cum tribus facultatibus suis, memoria, intellectu, & voluntate, quæ unam tantummodo efficiunt Substantiam spiritalem; & indivisibilem, tamquam admirabilem generationem trium Personarum, unam, eandemque Divinitatem constituentiam. Sed in hisce omnibus similitudinibus defectum invenerunt, & quamdam insufficientiam ad hoc Myserium exprimendum; dixeruntque cum Sancto Hilario, quod omnis comparatio homini utilis pariter habeatur, quam Deo apta. Confessi sunt cum Tertulliano: *Dei principalliter proprium esse nullius rei capere comparationem.* Sufficit ergo nobis dicere cum Jesu Christo: Unum esse Deum essentia simplicissimam atque indivisibilem, hanc tamen essentiam subsistere in tribus Personis, Patre, Filio, & Spiritu Sancto; cetera vero esse impeditissima, maxime confusa, & obfusca ad Myserium hoc explanandum.

Sanctus Basilus invenit in iride Myserii hujus imaginem, Iris, Pater hic inquit, nubes est, quam idem radius tribus diversis coloribus imbut, & Sanctus Dionysius Alexandrinus illam comparat aquæ fontis defluentis, que rivulum facit, a quo tandem fluvius producitur. En aqua, diversa habens nomina. Sed postquam omnes similitudines has, vel hæc symbola intellexerimus, caveamus, Sanctus Augustinus ait, ne putemus Myserium Trinitatis nos intellexisse: profecto hæc omnes creatæ Trinitates, si ita diceret fas est, ubi non est realis distinctio, & Unitas tantum apparet sunt tria nomina uni, eidemque rei indita. Sed in Deo distinctio, & Unitas sunt æque reales: verum quidem est, Patrem non esse Filium, & Filium non esse Patrem; verum est nihilominus Unum esse, & idem; ita ut comparationes, quæ in hoc argumento afferuntur, opem ferre possint, ut concipiamus quid doceat Fides; non autem, ut comprehendamus, quod credimus.

Scire vis, Sanctus Augustinus ait, utrum vera sit Idea, quam tibi effingis de Deo? Vide utrum Ideam hanc comprehendas; si comprehendis illam, non est Idea Dei, quam habes: Idea est Creatura, non Creatoris. Præclarum hujusce rei figuram habemus in natura: videmus aliquando Solem efficere in Nube quamdam Imaginem sui ipsius, & alium pene dixerim Solem; efficit ut Imago sua tanta in luce coruscet, ut vix, & ne vix quidem distinguas verum Solem ab eo, qui est ejusdem imago. Si tamen

Viso Abraham, qui tres vidit, & unum adoravit, figura Trinitatis.

Viso Isaiæ, Prophetæ repræsentat adorabile Myserium Trinitatis.

Alia imaginem, & similitudines Trinitatis, sed improprie facta.

Iris in Cælo Trinitatis imago.

Ratio esse potest utrum Idea, quam concipimus, non de Deo sit vera.

genuum non esse, & non procedere ab ulla alia persona...

Non possunt nobis ideam Deo dignam proponere, que de illis nobis non repræsentet incomprehensibilem...

S. Augustinus iure animadvertit proprio loquendo, unum illud, quod de Deo cognoscere possumus...

Trium divinarum Personarum fides est totius nostre spei fundamentum, fons omnium meritorum nostrorum...

Fidei formula, quam proferimus confidentes Trinitatem, & que his terminis concepta est: In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. in Religione nostra Sancta est...

profecta est, cujus traditio constans est; semperque a fidelibus fuit observata.

Veritatem omnium Christianarum principium est: Unum esse Deum in tribus Personis; si in hac re erras, incidis in infinitos errores fidei contrarios...

Recordemur nos adorare Trinitatem, cuius proprius, & essentialis caracter est Sanctitas, & nullam esse Sanctitatem, quantumlibet eminentem, ad quam aspirare nitemur...

Cum morti proximierimus, & iam novissimis vite nostre momentis alicui Animæ nostre jamjam coram Deo profecturæ, & Vocis pro illa naufragantis opem latueris Sacerdos...

Pietas Christiana non habet præstantius exercitium illi trium Virtutum Fidei, Spei, & Caritatis, quæ hæc de Causa Theologica vocatur, quia nos intimo cum Deo conjungunt...

Fides Trinitatis est virtutum principium, & virtutum fons, & virtutum radix, & virtutum substantia, & virtutum fundamentum, & virtutum conservans, & virtutum incrementum...

Myfterium Trinitatis est omnia veritatem Christianam in principium.

Cum Sanctitas sit proprius Trinitatis caracter, & Sanctus non est, & Spiritus non est, & Spiritus non est, & Spiritus non est.

Constitutio, & Sancta Trinitatis invocatio in articulo mortis est conscientia nostra.

Trinitatis Myfterium est, ut exercitium fidei, spei, & caritatis.

Myfterii Nostri cognitio non habenda nisi per fidem, & demerita fidei substantia est.

PARAGRAPHUS VI.

Delicti ex æternitate, superis que conlationibus lecti hujus argumenti.

Non extrema ex prærogativa Christianæ Religionis est humanam Mentem subicere Myfteris Fidei, & luminum nostrorum infirmitatem divinæ Auctoritati. Infinitum illud spatium, quod dependitur inter Dei magnitudinem, & nostram humilitatem nobis ostendit Efferatam, & Operationes Dei debere excedere intellectus nostri captum, & vim; & revera si non sumus pares intelligendo nosmetipsos, neque unionem Animæ nostre cum nostro Corpore; si melius non intelligimus ea, quæ vulgatissima sunt, & quæ cadunt sub sensibus nostris, velut Ætum Maris, vel productionem Ariste; mirum non erit, non posse nos comprehendere immensum illud Ens adeo senotum ab eo, quod sumus, & ab eo, quod non excedit captum nostrum: talis est Dei natura, ut Deus non esset, si concipere possemus, & id, quod agit, & id, quod est in seipso. Post hanc animadversionem, cui exactissima quævis Philosophia non subscribere nequit, dubitabimus credere Trinitatis Myfterium, iis positus, quæ dignatur esse Deus revelare nobis de Essentia sua; videlicet, se esse Unam duntaxat Naturam, quæ tamen in tribus Personis subsistit; quævis hæc Veritas superet omnem rationem, & omnem intellectum, non dicam solum mentium nostrorum, verum etiam omnium Spirituum Cælestium? quæ propter Salvatoris Mandi nobis asseruit: nemo, nescit Filium, nisi Pater, nique Patrem, nisi Filium, & illi, cui voluerit Filius revelare. Liber, cui tit. Verus Spiritus, & usus Sollemnitatum per annum.

Antequam Dei Filius Myfterium hoc nobis revelaret, nulla ejusdem erat nobis cognitio: aliquam dederat quidem nobis figuram in veteri Testamento; sed tanta in caligine, ut Patriarchæ, & Prophete Sanctissimi distinctam soli ejus cognitionem haberent; quippe quibus singulariter favebat Deus: ceteris vero Israeliticis operæ non erat preteritum distinctum revelare hoc propter ipsorum crassitiam: cum enim maximam haberent proclivitatem in idololatricam, facile adorescent tres Deos in locum trium Personarum D. i. unius. Si quidam Ethnicus hujus Myfterii ideam conceperunt, dicendi sunt hæuiste illam ex biblis, & Cælesti afflante lumine id occinerint: ceterum reerant, J. G. nobis distincte Myfterium hoc revelare; cum enim tunc Salvator noiter, & ab illo docendi eramus præcipuus Veritates Salutis; præterquamquod, cum ille a nobis cognoscendus esset, & tamquam homo, & simul Deus, qualis re ipsa est; sciendum nobis erat, ipsum esse Deum, & Dei Filium, scilicet, secundum Sanctiffimam Trinitatis Personam. Ita nonne nobis ille singulas tres Personas divinas tradidit cognoscendas subsistentes in eadem Natura, cum jubet Apostolos suos baptizare gentes in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, quia in tribus hisce Personis designat Nomen unum: in Nomine, hoc est unam Essentiam, & unam Virtutem? Idem.

Trinitatis Myfterium est incomprehensibile; hoc illud est, inquit nonnulli, quod prohibet, ne mens nostra obfufceat, & cor nostrum commoveatur: sed hic prætextus, quem parum dignus est Anima Christiana, quam minime lateat suæ Religionis præstantia: quo magis ineffabile Myfterium hoc supra vos positum est, magis illud admirari debetis, & singula facultates Animæ vestre invenire debent quomodo Trinitati obsequium ipsa dignum præstent; mens vestra hic confundere debet propria lumina, & afferre sacrificium huic Fonti ineffabilem claritatem, quarum fulgorem infirmitas oculorum vestrorum sustinere non possit; cor vestrum invenit obiectum hoc admirabile magis extensum, quam vota sua; sed nonne hæc validissima est ratio ad illa excitanda? Obiectum, cui non essent perfectiones incomprehensibiles, & infinitæ, minus mereretur affectus nostros: ideoque perfectiones Trinitatis cum sint immensæ, anima nostra, quæ desideris desideria coarcevat ad illam sese debet attollere. Ad te igitur, o Sancta, & ineffabilis Trinitas, omnes intendere volo nifus, & facultates cordis mei, ut illas in te unam conjungam, ut in te possideam quiddid potest occupare Spiritum meum, pemovere meum cor, & constituere meam felicitatem. Idem.

Quis hominum eo fuit ingenio, & intellectu præditus, ut sese attollere posset usque ad ineffabiles cogitationes Altissimi? Modici, & finiti spiritus sunt, in quibus ambitio infinita, ac non ferenda efficit, ut crederent pares judicio de rebus omnibus faciendo, & penetrando Myfterium, quod Deus reddere voluit incomprehensibile. Homines, quibus spiritus est vere solidus, & supra omnem præsumptionem, videat undique propria lumina decere, ubi scrutantur Myfterium Dei in tribus Personis; & sentiant se evanescere, ubi oculos attollunt, versus ineffabiles splendores Divinitatis. Idem.

Omnia Religionis nostre Myfteria indistincte submissione mentis nostre, post finem vero Trinitatis Myfterium.

Nulla habebatur hujus Myfterii cognitio, neque requiritur nobis revelatur.

Hæc Myfterii incomprehensibilitatis ratio est subiecti illius luminis mentis nostre, & nostri cordis affectus.

Teneritas est & superbia non terenda velle penetrare hoc Myfterium.

erati fuerunt Sanctæ Trinitati per Baptismum, in illis etiam reperimus obiectum, & causam peculiarem Caritatis. Liber, cui titulus Verus Spiritus, & sanctus usus scripturarum anni. Omnes veteris Testamenti loci, ubi Divinitas Filii Dei, & Spiritus sancti probatur, docent quoque Veritatem Myfterii Sanctiffime Trinitatis. In Ista Dei Filius, nonne ubi post Incarnationem, vocatur Deus Fortis, & Fortis, Pater fuerit secuti? In psalmis: Dominus dixit ad me: Ego hodie genui te... (Psal. 2.) Dixit Dominus Domino meo, sedo a dexteris meis? (Psal. 110.) Quibus verbis Salvator ipse utitur ad Judæos confundendos, & ex quibus elicitur Divinitatis argumentum. Quod pertinet ad Spiritum sanctum, ejus Divinitas nonne probatur pluribus veteris Testamenti locis, quibus vocatur Spiritus Domini, Spiritus Dei, & quæ ostendunt illum modo tamquam auctorem secunditatis Naturæ totius, dicendo, quod in ipsis Mandi primordiis: Spiritus Domini ferebatur super aquas, (Job. 26.) modo tamquam auctorem omnis pulcritudinis, quæ videtur in Calo. Deus, inquit S. Job, ornavit Cælos per Spiritum suum, & modo tamquam humane Sanctificationis Auctorem, & Principium Gratia, & Salutis hominum. Nihil tamen fecius conseri debemus revelationem Myfterii Sanctiffime Trinitatis in veteri Testamento, nonnisi obsecrare factam fuisse, ubi comparatur cum ea, quæ nobis detecta fuit in Novo, ubi tres divinz Personæ ita distincte connotatæ sunt, & ita perspicue Fidei nostre propozitæ, ut it præcipuum obiectum Fidei, æque ac adorationem nostram. 1. Quid magis clarum est, quam manifestatio nobis facta in Salvatoris Baptismo, in quo Cæli aperti sunt, ut nobis ostenderent simul Tres divinas Personas: Patrem, in illa voce: hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui; (Matth. 17.) Filium in homine Deo, quem visibilis ratione super Salvatorem descendit. 2. Cæli nonne aperti sunt, ut nobis perhiberent testimonia, & ut cum S. Jo: testarentur: quia: Tres sunt, qui testimonium dant in Calo, Pater, Verbum, & Spiritus S. (1. Joann. 3.) Pater nonne Calo aperuit nobis, ut exaudiremus vocem suam, & in monte Thabor, & in Jordane? Paterna vox audita est? Filius nonne Calo aperuit, ut in Martyrio Sancti Stephani se videamus præbere; & princeps hoc Martyrum, nonne tormenta sustinens gavilus est hæc vita visio illius ad dexteram Dei sedentis? Spiritus S. nonne & ipse aperuit Calo, ut manifestaret se hominibus, tunc cum visibiliter, & tanta in luce consensans, sub ignearum linguarum forma pleribus vicibus, communicans illis donum loquenti omnibus linguis, & operandi multa miracula? Ut autem nobis persualum sit, tres hæc testes Cælestes unam esse tantummodo: & hi tres Unum sunt: legere satis est in Novo Testamento infignes probationes Divinitatis Filii, & Spiritus S. quas passim, & perspicue diffusas invenimus, & tria hæc Filii Dei verba in Evangelio univertim hanc doctrinam complectentia; Ego, & Pater Unum sumus. (Joan. 10.)

Hic ordo est divinarum Procectionum: Pater æternus cognoscens Filium suum qualis est, amat illum amore, qui decet infinitam amabilitatis suæ extensionem; Filius cognoscens amorem, quo a Patre diligitur, illi respondet amore pari, & Spiritus S. infinite amatus a Patre, & a Filio, est Amor personalis, & Patris, & Filii. In Sancta, & adorabili hæc necessitudine invenitur affectus, & benevolentia ineffabiles, quæ excipit gaudium, quod Deus Unus valet comprehendere.

Naturalia principia, quæ faciliores efficiunt alios Fidei nostre articulos, evertere videntur illum Trinitatis, qui nihilominus illius est præcipuum, & primæque Obiectum. Non ambigimus credere vastum hunc Orbem terrarum procedere ab ente aliquo, quod supra Naturam positum est, & quod esse debet entium reliquorum Causa Universalis, atque independentis. Certi sumus Univertsi hujus Creationem esse debere actionem omnibus Tribus Personis communem: sed agnoscere non possumus, quomodo Pater distinguatur a Filio; quomodo Filius, & Spiritus S. ab eodem principio procedentes, notiones habeant diversas. Hoc est Sacrificium Fidei, mentes hominis humiliantis; opus est divinis revelationibus, & luminibus supernaturalibus, quæ id nobis testentur; opus est Apostolis, qui id prædicant, miraculis, quæ id confirmant, minis, ut id credere cogamur, & adhuc post hæc omnia Myfterium est, qui captivanda est mens nostra, & Sacrificium efficiendum Deo perfectissimum, ac purissimum luminum, quæ natura, labore, studio, comparare potuimus, & hæc de causa tot hæretici a multis Conciliis dammati rebelles fuerunt Ecclesie, & impugnantur hæc Myfterium, quod experientia, & rationi contrarium esse crederentur.

Trinitas divinarum personarum probata scripturis.

Cum Sanctitas sit proprius Trinitatis caracter, & Sanctus non est, & Spiritus non est, & Spiritus non est, & Spiritus non est.

Constitutio, & Sancta Trinitatis invocatio in articulo mortis est conscientia nostra.

Trinitatis Myfterium est, ut exercitium fidei, spei, & caritatis.

Myfterii Nostri cognitio non habenda nisi per fidem, & demerita fidei substantia est.